

Nr 24.

Ankom till riksdagens kansli den 20 maj 1938 kl. 11 f. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckta motioner om nedsättning av tullsatserna på industrimaskiner, som ej tillverkas inom landet.

(1:a avd.)

I två likalydande, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, nr 97 i första kammaren av herr *Sam Larsson* m. fl. och nr 184 i andra kammaren av herr *Andersson* i Rasjön m. fl., har hemställts, »att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning i syfte att tullsatserna på industrimaskiner, som ej tillverkas inom landet, må kunna kraftigt beskäras, samt om framläggande för riksdagen av de förslag, vartill utredningen kan föranleda».

Vid behandlingen av motionerna har utskottet anlitat byråchefen i generaltullstyrelsen *E. Sandquist* såsom sakkunnig.

Till stöd för detta förslag ha motionärerna framhållit bland annat följande:

Den svenska industriens förmåga att i den skarpa konkurrensen med utlandet framställa sina produkter med minsta möjliga kostnader vore en av de viktigaste förutsättningarna för vårt nuvarande och framtida välstånd. Ur denna synpunkt vore det av stor betydelse, att statsmakterna icke lade hinder i vägen för industriens utveckling på nya områden eller för dess modernisering. Med hänsyn härtill vore det ett viktigt önskemål, att industrimaskiner kunde inköpas till billigt pris. Vår egen högt utvecklade maskinindustri fyllde endast en del av sitt eget och andra industrigrenars behov av arbetsmaskiner. Nu vore emellertid även maskiner, som icke tillverkades inom landet, i allmänhet åsatta en tull av 10 procent av värdet. I vissa fall drabbades de av den år 1933 vidtagna höjningen av minimitullden från 5 till 15 procent av värdet. Dessa tullsatser hade tydligen karaktären av rena finansstullar. Det syntes emellertid uppenbart, att den statsfinansiella betydelsen av tullsatser på sådana maskiner måste vara ringa i jämförelse med betydelsen för hela folkhushållet av att underlätta industriens modernisering och expansion. I Norge och Finland hade detta förhållande också beaktats, i det att i dessa båda länder vissa lättnader medgaves för importen av maskiner, som icke vore föremål för inhemsk tillverkning. Med särskild hänsyn till lämpligheten att kunna stimulera den industriella verksamheten för den händelse att symtomen på begynnande avmattning i nuvarande högkonjunktur skulle tilltaga i omfattning och betydelse, borde även i vårt land en lindring åstadkommas i tullbeskattningen av här ifrågakommande slag av maskiner.

Tullfrihet har redan införts för vissa slag av maskiner. Anledningen härtill har i regel varit, att maskinerna icke vore föremål för tillverkning inom landet. Sålunda ha flertalet tryckpressar samt vissa tyngre, huvudsakligen för varvsindustriens behov avsedda maskiner sedan länge varit tullfria. I

anledning av en vid 1934 års riksdag väckt motion utvidgades tullfriheten nämnda år till pressmaskiner och pressar för metallbearbetning, vägende per stycke mer än 30,000 kilogram, borrh- och hyvelmaskiner för metallbearbetning, vägende per stycke mer än 20,000 kilogram, samt andra metallbearbetningsmaskiner, vägende per stycke mer än 45,000 kilogram. I sitt i anledning av motionen avgivna betänkande (nr 42) framhöll 1934 års bevillningsutskott, att ett medgivande av tullfrihet för maskinerna i fråga uppenbarligen icke vore av större betydelse ur statsfinansiell synpunkt. För den enskilde näringsidkaren åter kunde det nedbringande av anskaffningskostnaden för en större maskin av här ifrågavarande slag, som tullens bortfallande skulle innebära, understundom bliva avgörande för bedömandet av en sådan anskaffnings räntabilitet. Med hänsyn härtill och då medgivandet av tullfrihet icke kunde skada några inhemska produktionsintressen, fann utskottet — under beaktande av angelägenheten att en tull icke borde lägga hinder i vägen för vår verkstadsindustri att modernisera sin maskinella utrustning — skäl tillstyrka bifall till motionen.

Sedermera har Sveriges maskinindustriförening i slutet av år 1935 gjort framställning hos Kungl. Maj:t om vidtagande av åtgärder för beredande av tullfrihet efter prövning i varje särskilt fall för maskiner och apparater, som icke tillverkas inom landet och vilkas värde uppgår till minst 5,000 kronor per styck. Till stöd härför anförde föreningen bland annat följande:

Tullfrihet hade redan införts för vissa tyngre maskiner, som icke vore föremål för inhemska tillverkning. Att enahanda lättnad icke hade beretts även andra maskiner, beträffande vilka tullfriheten skulle vara av väl så stort intresse, finge anses hava sin grund i svårigheten att finna en tulltekniskt tillfredsställande formulering av bestämmelserna, så att de å ena sidan tillgodosåge nämnda intresse och å andra sidan icke inkräktade på den inhemska maskinindustriens tullskydd. Emellertid hade frågan lösts i vissa andra länder. Så vore förhållandet bland annat i Norge, där genom en bestämmelse i tulltaxan tullfrihet tillförsäkrats sådana maskiner och apparater, som ej framställdes inom landet. Bedömandet av frågan, huruvida till import förekommande maskiner tillverkades inom landet eller icke, ankomme på det norska tulldepartementet, som i och för avgörandet infordrade yttrande från en kommitté, bestående av, förutom departementets representant, som vore ordförande, sex medlemmar, av vilka tre representerade det inhemska verkstadsintresset och tre importintresset. Vid behandlingen av dylika frågor tillkallades de ledamöter, som ansågos särskilt sakkunniga på området i fråga. En lösning av denna för vår inhemska mekaniska verkstadsindustri aktuella angelägenhet efter liknande riktlinjer hos oss skulle mottagas med allmän tillfredsställelse. Föreningen vore ock beredvillig att ställa erforderlig sakkunskap till förfogande för bedömandet av de inhemska produktionsförhållandena på respektive områden. För att prövningen av hithörande frågor icke skulle bliva av allt för omfattande natur, borde dock tullfrihetsmedgivandet begränsas till maskiner och apparater med ett värde av minst 5,000 kronor per styck.

Över nämnda framställning avgåvo kommerskollegium och generaltullstyrelsen den 2 mars 1936 infordrat yttrande och anförde därvid bland annat följande:

Ämbetsverken kunde väl principiellt sett giva sin anslutning till tanken på en sådan tullfrihet, som med framställningen avsåges, men ville dock framhålla, att dess praktiska genomförande skulle bliva förenat med vissa svårigheter. På grund av vår maskinindustris förgrening på de flesta av maskinteknikens områden kunde den åsyftade lättningen icke i önskad omfattning ernås genom att på eljest sedvanligt sätt i tulltaxan angiva de olika artiklarna, för vilka tullfrihet skulle medgivas. Maskinindustriföreningen hade därför i huvudsaklig anslutning till en i norska tulltaxan intagen bestämmelse ifrågasatt, att medgivandet av tullfrihet skulle bliva beroende på prövning i varje särskilt fall med anlitande av för ändamålet erforderlig sakkunskap. Emellertid vore förhållandena på ifrågavarande område i Norge helt olika mot hos oss. Under det att den norska maskintillverkningen till sin utbredning vore tämligen begränsad, omfattade den svenska flertalet av maskinteknikens alster. Prövningen i förekommande fall ur den inhemska maskintillverkningens intressesynpunkt av frågan, huruvida en maskin tillverkades inom landet eller möjligen kunde ersättas av en här tillverkad maskin, kunde därför, även vid tillgång på den bästa sakkunskap på området, bliva vanskelig. Även med vederbörligt beaktande av angelägenheten, att vår verkstadsindustris maskinella utrustning hölles på en nivå, som befordrade möjligheten till konkurrens på världsmarknaden, syntes dock kunna ifrågasättas, huruvida de fördelar, som förslaget i sådant hänseende skulle medföra för de enskilda företagen, vore av den betydelse, att de kunde anses uppväga de olägenheter av olika slag, vilka med all sannolikhet bleve förenade med tillämpningen av den föreslagna bestämmelsen. Ehuru det önskemål, som föranlett Sveriges maskinindustriförenings framställning syntes värt välvilligt beaktande, vore ämbetsverken icke beredda att utan en mera ingående utredning förorda en ändring på tullagstiftningsområdet av så genomgripande natur, som förslaget innebure, och hemställde därför, att framställningen för närvarande icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Kungl. Maj:t fann ej heller framställningen böra föranleda någon vidare åtgärd.

Efter därom i grundlagsenlig ordning framställd begäran har utskottet i anledning av motionerna emottagit av *kommerskollegium* och *generaltullstyrelsen* gemensamt avgivet utlåtande. Vid ämbetsverkens utlåtande har fogats ett av *Sveriges maskinindustriförening* avgivet yttrande, vari föreningen tillstyrkt bifall till motionerna och hänvisat till nyssnämnda av föreningen år 1935 till Kungl. Maj:t avgivna framställning i ämnet.

Ämbetsverken ha framhållit, att sedan ämbetsverken avgåvo förutberörda utlåtande den 2 mars 1936 den svenska maskinindustrien undergått ytterligare utveckling, samtidigt som fortsatta framsteg gjorts på maskinteknikens område. På grund härav skulle de praktiska svårigheterna av ett administrativt prövningsförfarande från fall till fall numera komma att i ännu högre grad göra sig gällande. Överhuvud taget syntes det mindre lämpligt att grunda de ur olika synpunkter mycket viktiga avgöranden, om vilka här kunde bliva fråga, på bedömanden, som dock ytterst måste till väsentlig del bliva beroende av uppfattningen hos enskilda sakkunniga på områden, vilkas intressen kunde komma att nära beröras av samma avgöranden. På grund härav och då en lösning av frågan efter berörda rikt-

linjer lätteligen kunde misstänkas leda till intrång i riksdagens beskattningsrätt, syntes jämväl böra undersökas lämpligheten och möjligheten av att i själva tulltaxan definiera och med tullfrihet upptaga de särskilda slag av maskiner, som, enligt vad erfarenheten visat, icke vore föremål för inhemsk tillverkning. En dylik undersökning syntes lämpligen böra verkställas i samband med en sådan mera allmän revision av gällande tulltaxa, varom generaltullstyrelsen gjort framställning hos Kungl. Maj:t i skrivelse den 4 december 1937.

I överensstämmelse med den principiella ståndpunkt, som 1934 års bevillningsutskott och riksdag intagit till frågan om tullfrihet för maskiner, vilka icke tillverkas inom landet, anser utskottet att åtgärder i det syfte, som i föreliggande motioner angives, böra tagas under närmare övervägande och förordar alltså, att den i motionerna föreslagna utredningen kommer till stånd. Därvid synes i första hand böra undersökas lämpligheten och möjligheten av att i tulltaxan specificera och såsom tullfria upptaga de särskilda slag av maskiner, som på grund av att de icke tillverkas inom landet böra beredas tullfrihet. Därest Kungl. Maj:t skulle, i anledning av generaltullstyrelsens därom gjorda framställning, besluta att igångsätta arbete på en tulltaxerevision, synes i samband därmed en utredning av nu förevarande spörsmål lämpligen kunna verkställas.

Utskottet.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, i anledning av de likalydande motionerna I: 97 av herr Sam Larsson m. fl. och II: 184 av herr Andersson i Rasjön m. fl., i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning i vad mån tullsatserna på industrimaskiner, som ej tillverkas inom landet, må kunna nedsättas samt att Kungl. Maj:t ville för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 19 maj 1938.

På bevillningsutskottets vägnar:

IVAR ANDERSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bårg*, friherre *Lagerfelt*, *Viktor Larsson*, *Bengtsson*, *Sjödahl*, *Velander*, *Ekman*, *Robert Berg*, *Johan Larsson* och *Sköldén*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Norrköping, *Lövgren*, *Björklund*, *Nylander*, *Olsson* i Gävle, *Johanson* i Huskvarna, *Werner* i Hultsfred, *Jonsson* i Skedsbygd, *Mårtensson* och *Olsson* i Kullenbergstorp.